

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพของคน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อทำให้อัศวัยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่มีจิตคิดวิเคราะห์รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรมคุณธรรม รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553 : 1) การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตลอดชีวิตนับตั้งแต่ การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาศัภยภาพและขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข จนถึงการเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงรวมเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554 : 1)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555 - 2559) กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ จึงมุ่งเน้นการพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้เข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญกับการนำหลักคิดหลักปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเสริมสร้างศัภยภาพของคนในทุกมิติ ทั้งด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสติปัญญาที่รอบรู้ และมีจิตใจที่สำนึกในศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความเพียร มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในสังคม และหนุนเสริมสถาบันทางสังคมให้แข็งแกร่งและเอื้อต่อการพัฒนาคน

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการบริหารภายในสถานศึกษาให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งบางครั้งการบริหารและจัดการ

ภายในสถานศึกษาจะไม่เรียบร้อยถูกต้อง แต่อาจได้รับผลงานสูงได้ถ้าหากผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ดี ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติเหมาะสม มีพฤติกรรมในการนำที่ถูกต้องเหมาะสม เพราะความสำเร็จของงานทุกด้านขององค์กรขึ้นอยู่กับผู้บริหารซึ่งจะวินิจฉัยสั่งการตัดสินใจ แก้ปัญหาต่างๆ เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งคุณลักษณะของผู้บริหารควรที่จะประกอบด้วย คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ คุณลักษณะด้านความรู้ทางวิชาการ และ คุณลักษณะด้านความสามารถในการบริหาร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548 : 2) ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าว มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพและพัฒนา คุณภาพสถานศึกษาไปสู่มาตรฐานสากล

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องบริหารจัดการในเชิงคุณภาพโดยมีการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานในทุกระดับ และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ดำเนินไปอย่างสอดคล้องกัน เป็นระบบมุ่งหน้าไปในทิศทางที่ได้ร่วมกัน กำหนดไว้เพื่อบรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยหลักการและวิธีการบริหารและการจัดการคุณภาพสมัยใหม่ ที่เป็นการสร้างความมั่นใจให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยที่ความมั่นใจนี้ตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชา ข้อเท็จจริง หลักฐานเชิงประจักษ์และความสมเหตุสมผลเป็นสำคัญ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2553 : 29-30) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 47 หมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก และมาตรา 48 ให้นำหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

การประกันคุณภาพภายในจะทำให้สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการทำงานที่มีเป้าหมายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยในการดำเนินการตามแผนเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายนั้น ก็จะต้องมีการประเมินคุณภาพภายในหรือการประเมินตนเองเพื่อตรวจสอบและ พัฒนาปรับปรุงให้เป็นไปตามเป้าหมายอยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิด และมีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมให้เด็กเป็นคนดี มีความสามารถและมีความสุข ถ้าสถานศึกษาไม่มีการมองตนเองและพัฒนาตนเองแล้ว ก็เป็นไปได้ยากที่การศึกษาและเยาวชนจะได้รับการพัฒนาให้มี

คุณภาพจึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหารและครูจะต้องร่วมกันประเมินตนเองและดำเนินการประกันคุณภาพภายใน การประกันคุณภาพภายในเป็นกิจกรรมหรือแนวปฏิบัติเพื่อเป็นหลักประกันคุณภาพการศึกษาว่าจะได้รับการรักษาไว้โดยอยู่บนพื้นฐานของการป้องกันความผิดพลาด ผนวกกับการแก้ไขความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการจัดการศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่า สถานศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจะสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ นักเรียนจะมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งโรงเรียนที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานกระบวนการที่เป็นกลไกสำคัญในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยอาศัยหลักการสำคัญ คือ การประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ซึ่งกระบวนการของการประกันคุณภาพการศึกษาจะมีความสัมพันธ์กับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยจะเป็นกลไกผลักดันให้ทุกปัจจัยมีคุณภาพ และนำไปสู่การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างแท้จริง สิ่งที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนทุกคนในสถานศึกษาร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการ ลงมือทำตามแผนในทุกขั้นตอน มีการบันทึกข้อมูลเพื่อร่วมกันตรวจสอบผลงาน หากจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงแล้วร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้น ๆ (ภุพิสิฐ ภูคอกไม้, 2553 : 2-3)

การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีการประเมินเพื่อตรวจสอบ ยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด เพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นจุดเด่น-จุดด้อยของสถานศึกษา เงื่อนไขของความสำเร็จ และสาเหตุของปัญหา เพื่อช่วยเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพและประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง และเพื่อรายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2553 : 29-31)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ. 2544 - 2548) โดยไม่มีการตัดสินผลการประเมิน แต่เป็นการประเมินเพื่อยืนยันสภาพจริงของสถานศึกษา ขณะเดียวกันถือเป็นการสร้างความเข้าใจกับสถานศึกษา เพื่อให้ปฏิบัติได้ถูกต้องตามหลักการประกันคุณภาพการศึกษา สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ. 2549 - 2553) เป็นการประเมินตามวัตถุประสงค์ของ สมศ. ที่ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกาของการจัดตั้ง สมศ. โดยนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรกมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งประเมินผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นเพื่อการรับรองมาตรฐานการศึกษาและการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) เป็นการประเมินเพื่อยกระดับมาตรฐาน

คุณภาพการศึกษา โดยพิจารณาจากผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบมากกว่ากระบวนการโดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละสถานศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2555 : คำนำ)

การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ซึ่งยังคงหลักการสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอกตามที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 หมวด 3 ที่ได้ระบุว่า การประกันคุณภาพภายนอกให้คำนึงถึงจุดมุ่งหมายและหลักการดังต่อไปนี้ 1) เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) ยึดหลักความเที่ยงตรงเป็นธรรม และโปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงและมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ 3) สร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการศึกษาของชาติโดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย ซึ่งสถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน 4) ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 5) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพ และพัฒนาการจัดการศึกษาของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น และ 6) คำนึงถึงความเป็นอิสระ เสรีภาพทางวิชาการ เอกสิทธิ์ ปรัชญา ปณิธาน/วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา

ทั้งนี้ กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 กำหนดให้ สมศ. ทำการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาแต่ละแห่งตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและครอบคลุมหลักเกณฑ์ในเรื่องต่างๆ ดังนี้ 1) มาตรฐานที่ว่าด้วยผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา 2) มาตรฐานที่ว่าด้วยการบริหารจัดการศึกษา 3) มาตรฐานที่ว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) มาตรฐานที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายใน

การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สมศ. ได้กำหนดตัวบ่งชี้ จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ ซึ่งครอบคลุมทั้ง 4 มาตรฐานตามที่กฎกระทรวงฯ กำหนด โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มตัวบ่งชี้ ได้แก่ กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ และกลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2555 : 8-9)

ปัจจุบันสถานศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีจำนวน 102 โรงเรียน ซึ่งผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 พบว่า ในปีงบประมาณ 2554 โรงเรียนที่เปิดสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอก

รอบสาม จำนวน 102 แห่ง ได้รับการรับรอง 73 แห่ง ไม่ได้รับการรับรอง 29 แห่ง สาเหตุที่ส่งผลให้มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม ได้รับการรับรองคุณภาพต่ำสุด เนื่องจากความสามารถของผู้บริหารที่เป็นผู้นำทางวิชาการและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู มีสมรรถนะผู้นำทางวิชาการน้อย ประกอบกับให้ความสำคัญกับการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานการเงิน การบริหารงานบุคคล มากกว่าให้ความสำคัญกับงานด้านวิชาการ จึงส่งผลให้ระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ไม่เป็นไปตามเกณฑ์พิจารณาที่ สมศ. กำหนด (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2557 : 11)

จากข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศสำคัญและเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานการศึกษา บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งนักวิชาการศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้ประเมินสถานศึกษา สามารถนำรูปแบบการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนดำเนินงานในการพัฒนา ส่งเสริมปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 1
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับมาก

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสามของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ซึ่งมีขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครู ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำนวน 102 แห่ง จำนวน 539 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครู ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำนวน 102 แห่ง จำนวน 539 คน คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane อ้างถึงใน ยุทธ ไทยวรรณ, 2551 : 123) โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 230 คน

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ 2) คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ 3) คุณลักษณะด้านความรู้ทางวิชาการ และ 4) คุณลักษณะด้านความสามารถในการบริหาร

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ประสิทธิผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสามของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 1 ประกอบด้วย 1) ผลการจัดการศึกษา 2) การบริหารจัดการศึกษา 3) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) การประกันคุณภาพภายใน

นิยามศัพท์เฉพาะ

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมหรือการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรับผิดชอบในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ประกอบด้วย ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ทางวิชาการ และด้านความสามารถในการบริหาร

1. ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง บุคลิกภาพของผู้บริหารที่มีความรู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความกล้าหาญ มีความยุติธรรม มีลักษณะท่าทางการแสดงออกที่ดี มีความกระตือรือร้น ผู้มีความพินิจพิจารณาสิ่งต่างๆ อย่างมีเหตุผล ในการจัดระบบ โครงสร้างการบริหารงานถูกต้อง และมีการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้วางแผนประกอบการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. ด้านความเป็นผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการชักจูงให้ผู้อื่นปฏิบัติตามสิ่งที่ผู้นำต้องการ มีความสามารถในการจูงใจ และให้กำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ในการปฏิบัติงาน และความสามารถในการแสดงพฤติกรรม การบริหารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ผู้บริหารมีความพร้อมอยู่เสมอที่จะรับสถานการณ์ทุกชนิด ปรับตัวได้ เปลี่ยนแปลงได้ และร่าเริงแจ่มใสอยู่เสมอ มีความอดทนต่อการบริหารงานของมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับศักยภาพของสถานศึกษา ผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

3. ด้านความรู้ทางวิชาการ หมายถึง ผู้บริหารมีความรู้ทางวิชาการได้แก่ การศึกษา วิชาการทั่วไป การศึกษาด้านวิชาชีพ และการศึกษาให้เกิดความรอบรู้ เชี่ยวชาญในแขนงวิชาที่คนสนใจ สำหรับใช้จัดระดับความรู้ และประสบการณ์ ในการทำงานของบุคคลที่มาทำงาน ในการเป็นผู้บริหาร และวิเคราะห์สภาพปัญหาของสถานศึกษา การกำหนดคุณลักษณะของหน้าที่ให้ผู้ปกครอง และบุคลากรในชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดสรรงบประมาณ การใช้ทรัพยากรให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาจัดให้มี และใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

4. ด้านความสามารถในการบริหาร หมายถึง ผู้บริหารมีแผนเป็นเครื่องมือในการบริหารโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้ถูกต้อง การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน การมอบหมายงานให้บุคลากรทำตามความรู้ความสามารถ การควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศงาน และกำหนดให้มีการสร้างเครื่องมือ รูปแบบ วิธีการ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพการศึกษาที่ได้มาตรฐาน กำหนดให้มีการจัดทำ คู่มือแนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์การเขียน และการประเมินผลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การประเมินผลสัมฤทธิ์นักเรียน การวัดและประเมินผลผู้เรียนอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับมาตรฐาน

การศึกษาของสถานศึกษา และการวัดและประเมินผลผู้เรียนอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ประสิทธิผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม หมายถึง การที่สถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 1 ได้ปฏิบัติงานตามหลักตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม ประกอบด้วย ผลการจัดการศึกษา การบริหารจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการประกันคุณภาพภายใน

1. ผลการจัดการศึกษา หมายถึง ผลการจัดการศึกษาตามตัวบ่งชี้พื้นฐาน คือ ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และผลการพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลกระทบต่อเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษาและผลการดำเนินการโครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะของสถานศึกษา

2. การบริหารจัดการศึกษา หมายถึง ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา และผลการส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐาน รักษามาตรฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

3. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้

4. การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก โดยตัวบ่งชี้พื้นฐาน คือ พัฒนาการของการประกันคุณภาพภายในโดยสถานศึกษาและต้นสังกัด

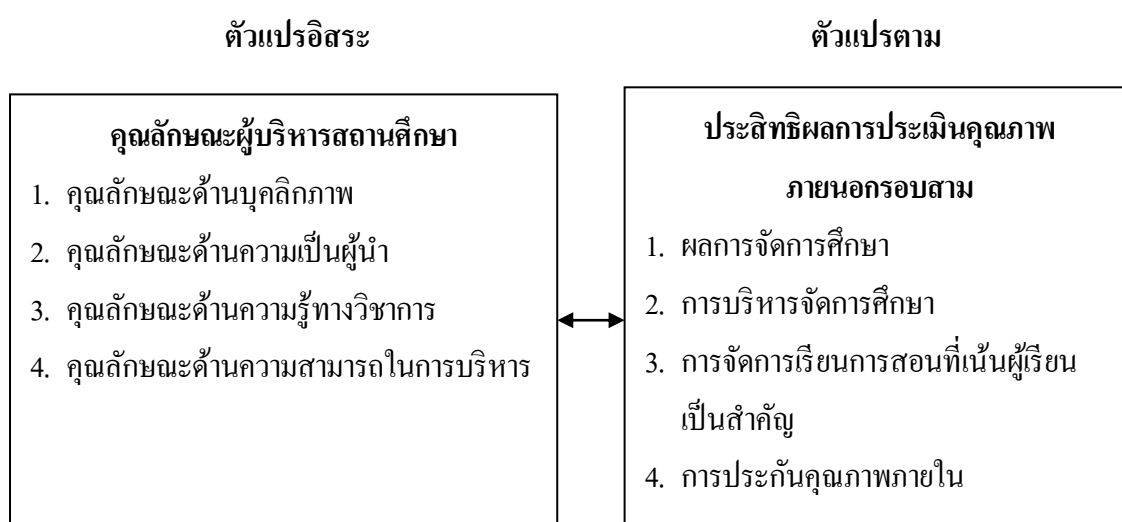
5. **สถานศึกษาขนาดเล็ก** หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวนไม่เกิน 120 คน ตามเกณฑ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2548 : 2) ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปวิชาชีพครู จำแนกได้ 4 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ทางวิชาการ และด้านความสามารถในการบริหาร มากำหนดเป็นตัวแปรอิสระในการวิจัย และนำแนวคิดการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2554 : 16) มากำหนดเป็นตัวแปรตามในการวิจัยดังกรอบแนวคิดต่อไปนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลย้อนกลับให้กับทางสถานศึกษาได้พิจารณาในการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในเพื่อให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้น
2. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานตามหลักตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามให้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้
3. เป็นแนวทางในการกำหนดคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 1 และพื้นที่ใกล้เคียง ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อไป